

DET FORKERTE BARN

af Bjarne Reuter

Det var en kold dag den dag i oktober, og Brians far havde som altid meget travlt. Måske var det derfor han ikke fik bremsen i tide, så hans nye vinrøde Alfetta nærmest kurede ind på børnehavens parkeringsplads, hvor den først stoppede, da den hamrede op i en gul Toyota.

Brians far bed i rattet af ærgrelse. Det var ikke noget han plejede at gøre. At bide i rattet. Men det med at bide i tingene var ligesom kommet over ham på det sidste.

Han sprang tænderskærende ud af vognen.

– Sese, jaja, mumlede han med et satanisk smil. Selv om der jo sådan set slet ikke var noget at grine af. Brians far gik tre gange rundt om Alfettaen.

Ind imellem sparkede han til den.

– Sådan en gammel møgspand, fnøs han hånligt, lortet har kun kørt ti tusind kilometer, og nu har den allerede en bule fortil. Det er bare skidedejligt.

På en lille gul seddel skrev han med blok-bogstaver: DET VAR MIG SKVADDERHOVE-DET I DEN BULEDE ALFETTA DER GJORDE DET. Sedlen fastgjorde han på viskeren.

Bagefter halsede han ind i børnehaven, hvor han et øjeblik stod i den lille korridor inden han tog i døren. Brians far trak vejret dybt. Satans til larm der var derinde. Men Brians far ville nødig gøre et forkert indtryk, så han knappede resolut skjorten lidt op og spærrede munden op i et stort smil. Et varmt smil, tænkte han. Jeg er afslappet, ustresset og skødesløs – kort sagt, en rigtig kærlig far, der henter sin lille Briandreng.

Han tog en dyb indånding. Som de dog skreg. De fleste af børnene havde været i børnehaven i ti timer, og blev altid en smule utålmodige her sidst på eftermiddagen. Brians far rømmede sig og så sig om efter Brian. En firkantet klods med et stort Q ramte ham i nakken.

Et kort øjeblik var Brians far tæt på at miste selvbeherskelsen, men så tog han et rask tag i sig selv og smilede bagatelliserende til alle børnene og pædagogen. I larmen var der ingen der ku høre, at han også skar tænder.

Men efterhånden lykkedes det ham at bane sig vej ind på selve stuen – der hed Grøn Stue afd. Gulerod – hvor han straks fik øje på en lille lyshåret purk, der netop var ved at male en anden lille lyshåret purk sort i ansigtet med en filtpen.

– Brian, skreg Brians far og slog en klo i den lille dreng uden maling i ansigtet.

– Hvor hænger dit tøj? Brians far svedte voldsomt nu.

– Mit tøj? Jamen ...

– Ja dit tøj for ... for søren ... hvor hænger dit tøj ...

Brians far smilede til en anden forælder.

– Det hænger henne ved reolen for Grøn Stue afd. Gulerod lige under elefanten med solbrillerne. Jeg har nemlig skiftet fra Gule Stue afd. Selleri hvor jeg havde en kanin med slips på!

Her vendte Brians far ryggen til og fandt en bøjle han ku bide. Ikke uden lettelse så han mange andre tandmærker. Det er altid rart at vide, man ikke er alene.

De stormede ud af døren, for nu sku det virkelig gå stærkt. Hurtigt ind i bilen og så hjem.

Brians far tændte for bilradioen, vinduesviskerne og fjernlyset samt varmeruden bagi, for nu skulle der satme ske noget, som han sagde.

– Fem minutter til i den børnehave og jeg var lige til at indlægge, mumlede han og undgik med nød & næppe at køre op i en bus.

For helvede hvor ville han gerne bide i en buschauffør lige nu.

Kort efter flåede han i håndbremsen i carporten ved det gule parcelhus på Agurkestien.

– Hvad faen sidder du og glør på Brian, snerrede han og trykkede på knappen til sikkerhedsselen, der sprang tilbage så hurtigt, at Brians far ikke nåede at flytte sig. Metalspændet ramte ham lige mellem øjnene, så det et øjeblik sortnede for hans blik.

Lidt efter sejlede han ind ad hoveddøren.

– Kom så med ind ... Brian, snøvlede han.

Ude i køkkenet stod Brians mor og flåede i cellofanen, som deres middagsmad var pakket ind i.

– De har ringet fra Olsens Møbler, sagde hun.

Brians far studerede sit spejlbillede. Bulen i panden lignede mest af alt et horn.

– Gå ind på dit værelse og spil plader med høretelefoner, sagde han distraet til Brian.

– På mit værelse?

– Ja på dit værelse. Hvor mange gange skal jeg sige det.

– Er det derinde?

Brians far stirrede målløs på Brian. Så stirrede han ud på sin kone, der endnu kæmpede med cellofanen.

– Gurli, skreg han, nu ved Brian plusli ikke hvor hans værelse er ... det er kraftstejleme dejligt.

– De har ringet fra Olsens Møbelforretning igen, sagde moren. Det er om det sidste afdrag på lædersofaen.

I det samme kimede telefonen.

– Lædersofaen, snerrede Brians far og stangede med sin nye bule. Nu kan den slimede svindler til Olsen lige kalde den en lædersofa igen.

– Årh den er da af ægte bøffelskind.

– Hå, skreg faren inde i stuen. Med mindre de har nogle vanskabte firben fisende rundt i plastic nede i urskoven, så har det der skind sgu aldrig set Afrika.

Brians far tog telefonen ... Hallo, nu skal jeg sige Dem noget lille herr Olsen, hvis De ikke snart holder op med Deres fordømte kimeri på alle tider af døgnet, så kan De fanden hyleme komme og hente Deres skævbenede krambodsbenk igen ... er det sevet ind ... hvaffor-noget (?) ... nåh dav svigermor ... nejnej, det var bare sådan du ved, for sjov ... nå kommer I i aften, jamen det var da hyggeligt, jaja ... vil du ikke hilse på Brian, han er kommet hjem ... Brian ... Brian ... det er mormor i telefonen ... nu kommer han, jaja vi ses.

Brians far gav Brian røret.

– Sig nu noget mand.

– Hallo.

– Hallo ... ta dig nu sammen ... sig dav svigermor.

– Dav svigermor!

– Nu skal du sgu ikke blive for fræk. Du ved jo godt hvad jeg mente, ikke.

– Er det dig Brian, sagde mormoren.

– Nej jeg hedder Benny, hvis jeg skal være helt ærlig, svarede den lille lyshårede dreng, som Brians far og mor gik ud fra hed Brian.

– Benny, måbede mormoren i den anden ende.

Men nu tog Brians far røret.

– Benny ... hvad fanden ligner det at stå og ta gas på din mormor på den måde ... hallo Brian, nå det er mig mormor ... sludder svigermor, det er ham Brian, haha han er fuld af fup, vent bare til jeg får bidt i ham ... nejnej ... vi pjatter bare ... ja selvfølgelig glæder han sig til I kommer. Ja farvel, farvel. Hils Olsen.

Brians far lagde røret på. Så stirrede han på Brian.

– Den var ikke morsom Brian. Den var ikke.

Og desuden så er jeg dødtræt efter en lang dag på kontoret. Nu kan du gå ud og gi din mor en hånd med madlavningen.

– Min mor?

– Ja din mor.

– Er det hende der står ude i køkkenet?

Normalt drak Brians far ikke ret meget vand. Men nu drak han mindst en liter. Direkte fra hanen på badeværelset.

Hans kone kom ud til ham.

– Er der noget galt, Ole? spurgte hun.

– Om der er noget galt, gurglede Brians far. Der er det galt, at den dreng er ved at ta livet af mig. Det er såmænd det hele.

Moren vendte sig mod Brian.

– Du ser også lidt bleg ud i dag, Brian, sagde hun.

– Hva så med mig, vrælede faren. Prøv at se det tårn jeg har i panden. Hvor er mine briller?

– Har du det godt Brian, spurgte moren. Du sku helst være helt frisk til mormor og morfar kommer.

– Min morfar er død, sagde Brian.

Brians far mosedede nu ud af badeværelset.

– Gør plads, skreg han og bed i låget til pilleglasset.

Telefonen ringede.

– Morfar er da ikke død lille Brian, sagde moren. Han kommer i aften.

– Min morfar?

– Ja din morfar.

– Hallo Olsen, skreg faren inde i stuen. Nå så det tror De ... næ nu skal jeg sige Dem noget ...

– Jamen hvordan kan morfar komme, når han er død?

– Brian, morfar er da ikke død. Han er frisk som en ... som en ...

Brians mor ku ikke lige komme på, hvad morfaren var frisk som, men det ku Brian.

– ... som en havørn, sagde han.

– Læder, skreg Brians far, det har aldrig

været læder, det er en eller anden gummihavn, De har skudt ned. Jeg kender Dem, Olsen!

– Kom, så dækker vi bord, sagde moren. Jeg har lavet pølser til dig, du spiser jo ikke kalkun.

– Kalkun?

– Jaja, ta det nu roligt, jeg har jo kogt pølser til dig.

– Jeg tror da godt, jeg ka li kalkun.

– Nå!?

– I hvert fald spiser jeg ikke de der røde pølser, de er jo fulde af farvestof.

Faren kom ud til dem. Han havde noget papir, der viste sig at være en købekontrakt, i munden.

– Så fik jeg da ordnet ham Olsen, knurrede han.

– Brian vil ikke ha sine røde pølser, måbede moren. Han vil ha kalkun.

Brians far stirrede på dem.

– Og han siger, morfar er død!

Det ringede på døren. Brians far håbede, det var Olsen himself, det ville være rart at få lov til at sætte tænderne i hans ben eller hans arm, for slet ikke at tale om hans hals. Faren flåede døren op.

Det var mormoren og morfaren.

– Jamen hejsa hejsa ... nå der kan du se Brian, morfar lever da i bedste velgående. Hahaha ja Brian troede du var død morfar. Skøre unge.

– Sku jeg være død, smilede morfaren lidt ilde berørt. Han så indgående på Brian.

– Som den dreng dog forandrer sig, sagde han.

– Ja han er løbet i vejret, sagde moren.

– Snart er han en ung mand, sagde Brians far.

– Jamen ... har Brians øjne ikke altid været blå, blev morfaren ved.

– Blå? sagde moren.

– Ja blå, gentog morfaren. Nu er de da brune.

Moren og faren så på drengen.

– Hans øjne har altid været brune, sagde Brians far.

– Nej, Ole det passer ikke, sagde svigermoren.

Men nu gik moren ind efter et fotoalbum.

Imens smilede morfaren til Brian.

– Nå skal vi to så ha os et parti skak, hva Brian, sagde han venligt.

– Skak? Jeg kan da ikke spille skak ...

Morfaren stirrede på ham. Men nu blev det for meget for faren, der tog drengen og ruskede ham og ruskede ham, indtil moren kom med et album, der viste, at Brian havde skiftet øjenfarve.

– Som han dog har forandret sig det barn, sagde mormoren.

– Nej han har da ikke, mor, sagde moren. Det er bare fordi Ole rusker ham sådan. Hold ham lige stille, Ole.

– Den dreng, råbte Brians far, er en ... skuffelse. På alle måder. Det er lige meget, hvad man siger, så skal han være på tværs. Hvad ender det ikke med. Han vil ikke ha pølse, han vil ha kalkun ... han siger han ikke hedder Brian ... og at hans morfar er død. Ved du hvad Gurli, der er noget galt et eller andet sted.

Senere, da de sad og spiste, ringede telefonen.

– Hvis det er ham Olsen, så ved jeg ikke, hvad jeg gør, snerrede Brians far.

Moren tog telefonen. Lidt efter vendte hun sig mod resten af selskabet.

– Er det Olsen? spurgte faren.

– Nej, det er nede fra børnehaven.

– Fra børnehaven, spruttede faren og tænkte på den gule Toyota.

– Ja, de siger, de har Brian dernéde.

Resten af familien så indgående på drengen, der sad og spiste kalkun.

– Jamen det er sguda umuligt, sagde faren. Brian sidder jo her.

– Hallo, sagde moren, er du sikker på, at det er Brian du har dernede?

– Ja *vi* sku vel nok ku kende forskel på børnene, svarede pædagogen, der i øvrigt ku oplyse, at det havde været en frygtelig dag. Ikke nok med at Brian ikke var blevet afhentet, hvad værre var ... en dreng ved navn Benny var forsvundet. Hans forældre havde først taget Brian – sådan i forbifarten – men derhjemme havde babysitteren opdaget fejlen ... og nu var det de tænkte, om Benny eventuelt ...

– Benny, mumlede moren. Øhh hør lige her, vi øhh taler lidt om det, så ka det være, vi ... æhh kommer ned i børnehaven.

Hun lagde røret på.

– Det var nede fra børnehaven, sagde hun tonløst. De sagde, de havde Brian dernede. Og så tænkte de, at vi måske havde en anden dreng. Een der hed Benny.

Brians far så strengt på den dreng, der måske hed Benny.

– Sig mig du der, hedder du Benny?

Benny nikkede, for ham var det naturligvis.

Faren smed kniv & gaffel fra sig.

– Nu har jeg kraftstejleme hørt det med, stønnede han. Hvad gi'r I? Op med dig ... sidder og mæsker sig med kalkun. Men sådan er de unger nutildags. Ud, ud siger jeg.

Faren vendte sig om mod moren.

– Og vores lille Brian ... sidder der alene i børnehaven. Hvordan ku du finde på sådan noget din lille møgunge. Kører du med Gurli!

– Øjeblik Ole, jeg kommer, råbte moren fra køkkenet. Jeg tager lige en rød pølse med til ham.

Brians far smilede til hende og gav hende et klem.

– Din hønemor, sagde han og gik ud til bilen.

FARS PIGE

Af Vibeke Willumsen

Det var næsten værre end alt andet, faktisk det værste af det hele, og Lars måtte tænke på det hele vejen i bussen, kunne slet ikke lade være: Moderens utrolige nyfigerhed, hendes nærmest perverse interesse for alt, hvad der angik faderens private liv og tilværelse. Det var helt sygeligt, var det! Og så det, at hun aldrig var direkte og gik lige til sagen, hverken før eller bagefter. Det begyndte gerne dagen før, han skulle afsted til det månedlige weekendbesøg hos sin far, og altid gik hun frem efter det samme mønster; hun indledte med sådan helt

Familiebillede. Skilsmisse Maleri af Lars Ravn

tilfældigt og nærmest lidt henkastet ved middagsbordet at sige: »Nå, og så skal du altså ud til far i morgen, glæder du dig ikke? Det bliver spændende at se, hvordan ...« og så fulgte, i let indpakket form, de ting, hun netop nu var interesseret i at få at vide om faderen.

Lars følte sig næsten hver gang som en slags spion, der blev sendt ud i hemmelig mission. Og han hadede det. Hadede ustandseligt at skulle mærke sig nøje, hvad faderen sagde og gjorde, hvordan han så ud, hvilke forandringer, der var sket med ham selv, hans omgivelser, hans meninger, at skulle få ham drejet ind på de ting og emner, det var specielt vigtigt at få noget helt kontant at vide om. – Og moderens præcise, målrettede spørgsmål, når han kom tilbage søndag aften. Og denne gang ville det blive værre, end det havde været nogen sinde før, det ville dreje sig om faderens veninde, som var noget, der interesserede hans mor umådelig meget; der havde været andre piger før hende, temmelig mange endda, i de fem år, forældrene nu havde været skilt, men det var moderen nu ikke gået så højt op i, hun havde jo også selv for det meste haft en eller anden fyr i den forløbne tid – men lige for tiden var der ingen, måske var hun derfor også mere optaget af faderen.

Lars havde kun flygtigt kendt de fleste af faderens piger, truffet dem en enkelt gang eller to, hvis de lige tilfældigt var kommet på besøg, mens Lars holdt weekend hos sin far. Men denne gang så det ud til at være noget andet, noget varigt og mere alvorligt, for dette her var nemlig en pige, han boede sammen med, han var oven i købet på grund af hende flyttet fra den lille lejlighed inde i byen, hvor han ellers havde boet hele tiden siden skilsmissen, og havde lejet eller købt hus sammen med sin nye veninde ude i Gentofte. Det var første gang, Lars skulle besøge ham dér, og også første gang, han skulle træffe denne pige – i hvert fald troede han ikke, han havde mødt hende nogen sinde før, men selvfølgelig havde

hans far nok kendt hende temmelig længe, for ellers var han vel ikke flyttet sammen med hende – det gjorde man da ikke bare sådan én-to-tre! Lars vidste ikke, om han glædede sig lige så meget som ellers til denne weekend, han vidste i det hele taget ikke, hvordan han skulle forholde sig.

Hans far ventede ham som aftalt ved busstoppestedet. Det var bare en måned siden, Lars havde set ham sidst, men det var, som om der var sket en eller anden stor forandring med ham, og Lars kunne ikke rigtigt finde ud af helt nøjagtigt hvad det var – det var ikke bare det, at han havde fået håret klippet på en ny måde, og det havde heller ikke noget at gøre med den halvvoksne sorte Newfoundland-hvalp, han havde med i en rød line, og som på en komisk-pjanket måde underkastede Lars en grundig undersøgelse og endte med at give ham et stort, vådt slik i ansigtet.

»Dér er du i hvert fald hundrede procent accepteret,« sagde hans far smilende og lagde kærligt hånden omkring nakken på Lars, idet de begyndte at gå ned ad en lang, grøn villa-vej lige ud for busstoppestedet.

»Det må være dejligt at have sådan en hund,« sagde Lars, »må jeg ikke godt få lov at holde den?«

»Jo, men pas godt på, at den ikke lige med eet smutter fra dig, den er så fuld af tøssestræger!«

Den sorte hund luntede pænt afsted ved siden af Lars, der havde stukket sin frie hånd let ind under faderens arm; han følte sig pludselig fyldt af en underlig lykkefornemmelse og tænkte på, at netop sådan måtte det være at være en rigtig søn med en rigtig far og en rigtig mor, der nu sad og ventede på dem derhjemme. Men selv om Lars havde været en stor dreng på ti år, da hans far og mor blev skilt, kunne han slet ikke mindes spor om, at han før i tiden havde været et rigtigt barn med rigtige forældre, at han havde været lykkelig sammen med sin far på den helt særlige måde, han lige

netop nu følte sig lykkelig med sin far på, også selv om de ikke var på vej hjem til nogen mor, der sad og ventede på dem, men bare var på vej til et for Lars endnu ukendt hus med en fremmed pige, som Lars intet kendte til. De gik bare roligt afsted og småsludrede sådan hyggeligt og ganske almindeligt, og Lars måtte fortælle om, hvordan det gik i skolen og hjemme og hvordan hans mor havde det. Lars var så glad over, at hans far altid spurgte så pænt til moderen og var så oprigtigt interesseret i hendes ve og vel, i modsætning til *hende*, der aldrig så meget som bare bad ham tage en hilsen med. Det var også rart, syntes Lars, at faderen ikke gav sig til at underholde ham om sin nye pige, og selv ville han heller ikke begynde at spørge om noget, ville hellere vente og se; Karin hed hun, det havde hans far fortalt ham, og mere vidste han foreløbig ikke om hende, men med al sin femtenårige åbenhed var han rede til at give hende en plads i det rum i sit sind, der var forbeholdt hans far, og hvor hun vel for fremtiden skulle høre til sammen med hans far og være en del af ham.

»Så er vi her!« Faderen standsede ved et toetagers hus omtrent midt i en lang kæde rækkehuse af gule mursten med brune tegltage. Det så rart ud, huset, det var ikke helt nymodeme, og på begge sider af den korte flise- gang igennem forhaven var der blomstrende staudebede i varme, glødende farver, og dren- gen mættede sine øjne med dem, mens han fulgte efter sin far op imod husets dør, der stod på vid gab. Hunden rev sig løs fra ham og sprang i kluntede hop og med linen sla- skende efter sig ind i husets brede, firkantede forstue og hen imod en dør, der stod lidt på klem, og som den puffede op med snuden. Køkkendøren tænkte Lars ved sig selv og ønskede ligesom i et lynagtigt glimt, at om et øjeblik ville hans mor træde ud gennem denne dør i dette hus og sige: Det var godt, I kom, maden er lige ved at være færdig! Men der kom ingen ud af døren, også hunden var ble-

vet i rummet bagved den og var ikke kommet ud igen.

Da Lars havde stillet sin weekendtaske fra sig på forstuens gulv, åbnede hans far en dør, der lå direkte over for indgangsdøren og sagde – »Kom, min dreng, sådan bor jeg altså nu. Karin har dækket bord ude på terrassen kan jeg se, så skal vi vel nok have frokost nu om lidt – skal vi se lidt på huset imens, eller vil du hellere sidde udenfor i solen?« Men Lars var allerede begyndt at gå omkring i den store stue og kigge interesseret på alting. En del af møblerne genkendte han fra faderens tidligere lejlighed, andre var sikkert nogle, *hun* havde bragt med, og en del var helt nye, så vidt han kunne skønne. Hun selv viste sig først, da der skulle spises frokost, hun kom ind gennem stuen med en bakke, hvorpå hun havde de sidste ting til frokostbordet, og Lars, der havde siddet i en stol og kigget i nogle nye bøger, hans far havde fået, rejste sig straks og fulgte sammen med faderen efter hende ud til det dækkede bord.

Lars fik plads imellem hende og faderen ved det store runde stenbord, og hun gjorde det hele så let for ham, at han kunne have kys- set hende af taknemmelighed. Hele den mod- bydelige fornemmelse af anspændt usikker- hed, hans mor det sidste par dage havde fået pisket op i ham, faldt til ro og blev til en slags harmonisk velværefornemmelse under Karins blide, ligefremme væremåde.

Hun var ikke ganske ung, kunne Lars se, selv om hun virkede åben og ungdommelig nok. Hun kunne af udseende være på alder med hans mor, men langt snarere var hun jævnaldrende med hans far, altså midt i fyrrer- ne, tænkte Lars og ville gerne have spurgt, men kunne ikke lide at gøre det sådan ved det første møde – hun sad jo heller ikke og spurg- te ham ud, hun stillede i det hele taget ingen personlige spørgsmål til Lars, og det kunne jo også være så rivende ligegyldigt, hvor gam- mel Karin var, han følte sig tiltrukket af

hende, der var noget ved hende, som han ganske enkelt kunne lide, han vidste ikke præcis, hvad dette 'noget' var, men om han havde været lidt ældre, ville han have kaldt det for »udstråling« eller »personlighed« eller noget i den retning.

Da de havde spist og drukket kaffe bagefter, hjalp Lars hende med at bære ud af bordet og bagefter med at vaske op og stille på plads i det rummelige spisekøkken. Og lige med ét, og helt uden at han havde beskæftiget sig nærmere med tanken, *begreb* han i et øjeblik, der virkede som en slags overvågenhed, hvad det var, der havde virket så påfaldende forandret ved hans far og hvorfor, det måtte jo have noget med denne fremmede kvinde at gøre. Lars følte jo selv i de små tre kvarter, han var alene med hende i køkkenet, hvordan trygheden ved hendes væsen og væremåde som en slags blødt velvære også strømmede over i ham selv og fyldte ham helt.

Det var, som om også hans far kunne mærke, at Lars følte sig godt tilpas i de ændrede omgivelser, for sent på eftermiddagen, da de et øjeblik var alene, tog han pludselig Lars om skuldrene og trykkede ham ind til sig, idet han sagde: »Du og Karin ser jo ud til at komme godt ud af det med hinanden, hvad!« og Lars bare nikkede tavst og ligesom anede, at et eller andet spindelvævsfint slør, der lå mellem ham og faderen og også hvilede over hele denne dag, alt for let kunne rives i stykker, hvis man gav sig til at bruge ord om noget, som ikke kunne forklares, og som man derfor ikke måtte tale om.

»Du – « sagde Karin til Lars, da han skulle til at bryde op søndag aften og stod sammen med dem begge to ude i den lille forhave, »vil du ikke have en buket blomster med hjem til din mor, vi har så frygtelig mange af dem?« og Lars så smilende til, mens hun med hastige fingre fik en lysende buket sat sammen, så sagde han farvel og begyndte at gå ned ad vejen til busstoppestedet. Uden for havelågen var hans far

og Karin blevet stående, og han vendte sig et par gange og vinkede tilbage til dem.

»Her« sagde han og lagde blomsterne fra sig på køkkenbordet, »der var så mange af dem derude«.

»Og så tænkte du straks på din mor – du er vel nok en god dreng!«, hun gav ham et hastigt strøg over kinden og gav sig til at lede efter en vase til blomsterbuketten. Måske burde han have fortalt hende, at ideen med blomsterne ikke stammede fra ham, men han havde en anelse om, at hvis han havde sagt hende sandheden, så ville hun have reageret helt anderledes. Men nu var hun i hvert fald blevet glad, kunne han mærke, og det vigtigste var, at hun blev glad og ikke kom til at tænke for meget over tingene.

Det meste af aftenen læste han lektier, og først lige inden sengetid, da de havde drukket aftente sammen inde i stuen, og Lars ærlig talt troede, at den hellige grav var velforvaret kunne moderen alligevel ikke nære sig. Pludseligt og fuldstændig umotiveret sagde hun: »Nå, hvordan var hun så, fars nye pige?«

Og Lars satte langsomt koppen fra sig lagde hovedet lidt tilbage, og under de halvt lukkede øjenlåg kiggede han på hende tværs over det lave bord og mumlede: »... åh – Karin? ... Jo, hun er skam helt i orden ... fin pige, hele vejen igennem!«

Men den nat havde han en underlig drøm – noget sært forvirret pjat alt sammen, og da han vågnede næste morgen kunne han kun huske én lille detalje fra den, slutningen måske: På plænen foran hans fars nye rækkehus stod han sammen med sin far og sin mor, selv stod han midt imellem dem, og de havde alle tre armen om halsen på hinanden; med den frie hånd vinkede de efter Karin, der gik ned ad vejen imod busstoppestedet. I den ene hånd havde hun den sorte hund i en lang line i den anden en himmelblå kuffert, som hun med korte mellemrum stillede fra sig på vejen for at vinke tilbage til dem.

APPELSINER

af Tove Ditlevsen

Grønthandler Jonassen havde fået 25 appelsiner på torvet om morgenen. Mens han kørte hjem med dem bag store lastbiler med »frugt og grønt« bagpå, gav han den gamle, svajryggede krikke et arrigt rap over halsen for at få den forbi torvestimlen i en fart. Han var overbevist om, at bilerne fik mere end hestevognene. Han havde selv set en fed, rødhåret idiot slæbe en hel kasse appelsiner op på sit lad. I den kolde vintersol så han det lyne gult og orange alle vegne mellem gulerødder og frossen rosenkål og stive, træede vinterporrer.

Allerede i går havde der stået i bladene, at appelsinerne var »fordelt mellem byens grønthandlere«. Jo, det var en rask fordeling. Det var på tide staten greb ind. Hele samfundet var gennemrådent og korrumperet. Der havde været et rend af folk hele dagen i går, der gloede på ham, som om de så appelsiner vælte ud af knaphullerne på ham. For et syns skyld havde de købt lidt suppeurter, nu de var kommet på gaden. Og »skær lige sellerien over, Jonassen, så jeg kan se, om den er sort indeni«, og »så lover De mig et par appelsiner når De får dem i morgen, ikke Jonassen?«

Ellers nævnte de aldrig hans navn.

Da han kom tilbage fra torvet sendte han sin kone hjem, fordi han vidste hun ville være ude af stand til at fordele de 25 appelsiner retfærdigt, d.v.s. en hver til dem der købte alle deres varer ved vognen og ikke fjumrede over torvet til konkurrenten hveranden dag. Stod det til hende, ville hun uden videre hælde alle appelsinerne i favnen på den der kom først. Hun kunne ikke lyve for kunderne, og hun kunne ikke stå for venlig tiltale. Sommetider påstod han hun ødelagde forretningen for ham. Hun så altfor lykkelig ud, når nogen nærmede sig vognen og sank altfor ynkeligt sammen,

når de gik forbi. Folk kunne ikke fordrage det. Man skulle helst se ud, som om man var revnende ligeglad med om man solgte noget eller ej og nærmest stod der for sin fornøjelses skyld. Sådan gjorde han selv.

Han sad på en omvendt kartoffelkasse med ildrød næse og klude viklet om de frostbulne hænder under vanterne og tænkte sig, hvordan den butik de aldrig fik skulle se ud: en stor kakkelovn, hvid disk og lysegrønne, limfarvede vægge. Måske et cykelbud, og et meterhøjt skilt over ruden:

J. JONASSEN

Grønt og frugt

- Hvad skulle det være frue?
- Jeg ville gerne have tre pund kartofler.
- Javel frue.
- Er det ikke forfærdeligt at stå her i den kulde, Jonassen?

Dertil plejede han at sige at han havde alt for travlt til at fryse, men til beboerne i karréen overfor gik det ikke. De kunne nøje følge salgets gang fra deres vinduer.

- Nå, sagde han, mens han med ryggen til vejede kartoflerne af, jeg er jo ung og rask, så det går nok.

Han smilede bredt, mens han rakte fru Klingspuhr posen. Hvad

fanden ragede det hende, om han frøs? Kunne hun måske anvise ham en anden måde at tjene sit brød på? Han havde kun en enkelt gang grebet hende i at gå forbi ham med en dusk kørvel stikkende op af tasken fra grønthandleren på den anden side af pladsen. Hun havde set forskrækket ud, da hun mødte hans blik, og siden gik hun aldrig forbi uden at købe noget, i modsætning til så mange andre, der foretrak at stå i en varm butik og handle om vinteren.

Alligevel fik hun ingen appelsin.

Han kunne ikke lide hende. Hendes hvide ansigt sad lunt puttet ned i pelskraven som en blomst i et knaphul. Om eftermiddagen kunne han fra sit kolde stade se hende sidde i karnappen og drikke kaffe med sine veninder. Hun måtte have god tid, sådan en gift kone uden børn. Hans kone talte altid meget med hende. Hun havde en måde med at gnide hænderne forfrossent sammen, hans kone, og se ynkelig ud, når hun talte med kunderne. Også om sommeren, men så var det vel varmen der trykkede!

Han slog armene op om ryggen for at få lidt varme, mens han så efter fru Klingspuhr. Hun skulle bare vide han havde fem og tyve appelsiner liggende på rad og række bag kasseapparatet. Når de andre fortalte hende det, ville der desværre være udsolgt, og tænk, han glemte det helt i morges. Helt til grin var man dog ikke endnu. Det manglede bare hun og hendes veninder ligefrem skulle sidde og gnaske appelsiner i sig.

Det var ikke fordi fru Klingspuhr var jøde, Jonassen ikke kunne lide hende. Han var lige så oprørt som alle andre, dengang tyskerne foranstaltede klapjagt på jøderne. Og før den tid tænkte man jo aldrig over, om et menneske var jøde eller ej. Selvom de naturligvis var lette at få øje på. Der var sådan en slags fællespræg over dem, det kom man ikke udenom. Ligesom med eskimoer og kinesere, der jo var lige gode for det. Men forskellen var let at se, når

man havde øjne i hovedet og så sine folk an. Og det var man simpelthen nødt til som forretningsmand. Hele hemmeligheden lå i at se lige igennem kunderne og vide hvad de sagde, før de lukkede munden op. Og denne fru Klingspuhr, som åbenbart fik lov at være i fred, eftersom hun var gift med en ikke-jøde, hun havde nu for eksempel den vane altid at spørge hvad tingene kostede, før hun købte dem. Om det så kun var et bundt persille. »Det er på de små ting man kender folk,« sagde han til sin kone, »fru Klingspuhr er påholdende som alle jøder.« Hans kone protesterede svagt, hvad der altid var ham en anledning til at give sin formløse bitterhed frit løb, og blot for at sige hende imod, hvæsedes han: – De er et fremmedelement i befolkningen, og hvis vi ikke holder dem nede, suger de al saft og kraft ud af os.

Jonassen vidste ikke hvor de ord kom fra, men sådan var det så tit. Man hørte så meget i dagens løb, og lidt hang der vel altid ved. Og det lettede at sige den slags ting. Fanden forstå hvorfor. Man følte sig i pagt med tidens strømninger. Man var ikke født i går, og det var ikke ens egen skyld man aldrig fik den forretning. Hemmelige kræfter åd af samfundets rod. Noget sugede en med sig som vandet i en kumme hvor bundproppen er taget ud. Ubønhørligt. Sugede saft og kraft ud af en. Og tyskerne var nogle røvere og banditter, men på visse områder så de klarere end andre.

Et eller andet hang ved i dagens løb. Man må snakke med om lidt af hvert, og det hænder nogle ord dukker op, som måske var ment i en anden betydning, måske ikke. De lader sig anvende. De luner i kulden. De kommer ingen steder fra. De er der bare. De er ens egne. Og det ender med de letter tilværelsen en smule, og man tager dem til sig og giver ikke slip på dem igen. Lempeligt vrider de sig på plads i sindets grå mosaik og tager farve efter de andre brikker, og en dag sidder man på sin omvendte kartoffelkasse, og

ser fru Klingspuhr gå over pladsen og er i givet tilfælde i stand til at forsvare de fem og tyve appelsiner med sit liv.

Grønthandleren knyttede sine mishandlede hænder nede i lommerne i uforståeligt, rystende raseri. Der var noget ved det kvindemenneske han ikke kunne døje. Han så stift efter hende og tænkte på, hvordan man i Tyskland behandlede jøderne. Hun skulle have dem lige i nakken, alle 25 blodappelsiner, og være glad til hun slap så billigt. Hvad fanden ragede det hende om han frøs?

Fru Nielsen kom med to af sine unger ved hånden. Hun skulle bare have et bundt gulerødder. Nu begyndte appelsinrykind'et nok.

– Javel frue.

Jonassen så med velvilje på de to rene, lyshårede unger og tog i pludselig gavmildhed om bag kasseapparatet og hev to appelsiner frem, som han stak dem i hånden: – Dem skal I ha, men sig det ikke til no'en.

– Næ, men det er da alt for galt – til børnene – og de har aldrig smagt en appelsin i deres liv, er det ikke underligt at tænke sig?

Grønthandleren rystede på hovedet, mens han snoede en halv avis om gulerødderne: – Tja, sagde han, det er strenge tider, men vi må jo gøre det så godt vi kan for hinanden.

Uvilkårligt gned han hænderne på samme måde som sin kone og blev vred på sig selv da han opdagede det og stak dem i lommerne igen.

Fortroligt lukkede han fru Nielsens hånd over pengene han gav hende tilbage og sagde lavt:

– Fru Klingspuhr fik ingen appelsin.

Så rev han en pose af et søm og tog appelsinerne fra de måbende unger og puttede dem ned i den og rakte fru Nielsen dem:

– De må nok hellere overtage uddelingen, sagde han, og ville

trods fru Nielsens protester ikke modtage betaling for dem:

– Det er en foræring, sagde han og smilede varmt og åbent, jeg har vænnet mig til at gøre en god gerning om dagen, ligesom spejderne. Haha.

Han så ud som om der var sluttet en hemmelig alliance imellem dem.

– Uf, sagde fru Nielsen til sin mand, der er noget ved den grønthandler jeg ikke kan udstå, han gav mig to appelsiner i dag – tænk *forærede* mig dem ligefrem – og så fortalte han lige så ondskabsfuldt, at fru Klingspuhr ingen havde fået. Og hun køber da så vidt jeg ved alt hos ham. Og så sød og venlig hun altid er.

Hendes mand gabede bag avisen: – Nåja, sagde han ligegyldigt, han kan vel ikke lide jøder.

– Det må nu ikke være morsomt for hende, sagde fru Nielsen tankefuldt, at gå her og ikke vide hvad dag de kommer og henter hende. Det er sært hun ikke flygter ligesom de andre.

– Nå hvad, hun klarer sig nok, det gør jøder altid. Nielsen vendte et blad i avisen.

Fru Nielsen svarede ikke. Hun stod og så ud ad vinduet. Der var sol endnu på den anden side af gaden. På grund af Klingspuhrs karnap ovenpå nåede den aldrig mere end det yderste af familien Nielsens vindueskarm.

Hun sagde: – Det var nu ærgerligt vi ikke fik Schempinskys lejlighed, da han rejste, men tænk dig, folk havde været skrevet op til den fra den dag tyskerne kom. Er det ikke væmmeligt? Ligefrem at gå og regne med andre menneskers ulykke?

Endelig lod Nielsen avisen synke.

– Sikke noget forbandet pjat, sagde han skarpt, han stak sgu ikke af en dag før han var nødt til det af den grund, og nogen skulle jo bo i lejligheden, til han kommer igen engang, ikke? Man er

nødt til at se lidt realistisk på tingene.

– Ja, naturligvis, sagde fru Nielsen fraværende, men alligevel.

Hun så op mod bunden af den mægtige, solrøvende karnap og huskede på, at Klingspuhrs havde et værelse mere end de, skønt de ingen børn havde. Det var i hvert fald meningsløst. Hvor ville det være dejligt at ha et værelse at putte børnene ind i.

Hun sagde tøvende: – Tror du – tror du også folk er skrevet op til Klingspuhrs lejlighed?

– Selvfølgelig er de det, sagde Nielsen, men du har da lov at prøve. Tag og stik ind til sagføreren i morgen, sent er bedre end aldrig.

– Skulle jeg virkelig? Men det er dog utroligt.

Fru Nielsens venlige blå øjne fyldtes af undren. Så fik hun øje på fru Klingspuhr, der kom hjem fra indkøb med sit fyldte net i hånden. Hun standsede og stillede sig op i køen ved grøntvognen. Da turen kom til hende, slog Jonassen beklagende ud med begge hænder og sagde noget, der fik de andre til at le.

Da fru Klingspuhr skråede over gaden så hun op og fik øje på fru Nielsen i vinduet og nikkede venligt til hende. Fru Nielsen bøjede hovedet lidt stift og trak hurtigt gardinet for og stod lidt, ubeslutsomt, med ryggen mod vinduet.

Naturligvis havde hendes mand på en måde ret. Det kunne ikke skade fru Klingspuhr det bitterste at søge den lejlighed. Og det var sikkert kun et tidsspørgsmål hvornår de tog fat på resten af jøderne. De umennesker.

Børneværelset skulle være i hvidt og lyseblåt, med rigtigt børnetapet og små stole og en gyngehest – og måske om ikke så lang tid en lille lyseblå vugge.

Fru Nielsen smilede ved tanken, mens hun gik ud i køkkenet og skrællede de to appelsiner og plukkede stykkerne fra hinanden og delte dem retfærdigt i fire lige store portioner.